

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. Circa superius dicta quoad Episcoporum electionem authoris iudicium ex Sacris Canonibus desumptum breuiter exponitur. Et notatur, quod hodie solum in Germaniae Ecclesiis vetus consuetudo seruatur, ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

praesertim cum nullam in talibus potestatem, quemlibet Potentem, vel caterorum Laicorum habere conueniat: sed potius silere, & attendere sibi, usquequo regulariter à collegio Ecclesiae suscipiat finem electio futuris Pontificis.

2. Itaque, cum Saeculares Principes vsurpassent sibi ius conferendi Episcopatus, Abbacias, & ferè alia omnia Ecclesiastica Beneficia; Sedes Apostolica diù tolerauit hunc abusum; donec eò progressus esset, vt publica nundinatione passim vendentur plus offendentibus; neque repetitæ prohibitiones contra Simoniacam hæresim, eliminare huiusmodi peccati valerent. Gregorius VII. miræ constantiæ, fortitudinis, & reliquarum virtutum Pontifex, à Deo perditissimis illis temporibus Ecclesiae suæ Praepositus, tantum facinus non diutius tolerandum ratus; cum sæpe aliàs, tum Anno Domini 1078. in Concilio Romano illud prohibuit, edito Canone tenoris sequentis. *Quoniam Inuestitura Episcoporum contra Statuta Sanctorum Patrum à Laicis personis in multis partibus cognouimus fieri, & ex eo plurimas perturbaciones in Ecclesia oriri, ex quibus Christiana Religio concalcatur: decernimus, ut nullus Clericorum Inuestituram Episcopatus, vel Abbatie, vel Ecclesiae, de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicuius Laicae personae, Viri, vel Faminae suscipiat. Quod si praesumpserit; recognoscat Inuestituram illam Apostolicam auctoritate irritam, & se usque ad condignam satisfactionem Excommunicationi subiacere.* Ita Canon Gregorij de quo Leo Ostien. *Histor. Cassin. lib. 3. c. 41. & Card. Baronius, tom. 11. d. Anno Domini 1078. num. 21.* Et non solum tulit legem, sed pro illius executione agonizauit vsque ad mortem; quam obiit in exilio apud Salernum. Ac tum ipse, tum successores eius, multo sudore, & sanguine tandem abstraxerunt è manibus laicorum praefatum ius; & Ecclesiae Dei, cuius erat, reddiderunt, vt obseruat Pax Iordanus Episc. Tragurien. in *Elucubrationibus tom. 1. lib. 1. tit. 1. n. 6. & alij.*

3. Vnde hic obiter refellendum venit somnium Sigiberti, qui in Chronico Auctor est, Hadrianum Papam Carolo Magno ius inuestiturarum, per anulum, & baculum conferendarum, in Synodo frequentissima centum quinquaginta trium Episcoporum, vna cum priuilegio designandi Pontificem, concessisse. Falsò autem id prodidisse Sigibertum, Baronius circa annum 526. & praesertim ann. 774. à n. 10. & 964. à n. 22. conuincit. A quo non dissentit Suarez contra Regem Angliae lib. 3. cap. 29. num. 7. Gretserus, in *Apologiae Baronij, cap. 1. & 2. Azorius part. 2. lib. 4. cap. 2. quest. 3. Bellarminus de summo Pontifice, lib. 2. cap. 29. & de Clericis, lib. 1. cap. 9.* Cum nullus, ante ipsum Sigibertum, meminerit tam memorabilis Indulti, de quo & qui res Caroli per singulos annos gestas exactius recensere, nullam planè mentionem fecerunt. Et meritò quidem; qui enim fieri potest, vt tam exorbitans ac Ecclesiae exosum priuilegium, Carolo Magno Hadrianus Papa contulerit? Cum ipse inuestituras, seu Episcoporum per potestatem Saeculares electiones, ac designationes, fuisse constet prohibitas sub eodem Hadriano Pontifice in septimo Concilio generali, Can. 3. quo decreuit Oecumenica Synodus, vt omnis electio Episcoporum, aut Sacerdotum quorumcumque à Principibus facta, irrita maneret. Sequenti etiam saeculo idem, in octauo Concilio generali, lege est constitutum. Actione siquidem decima sancitum est, ne à Principibus, vel eorum fauore eligerentur Episcopi; nec ipsi Antifistres indecentia obsequia Magistratibus exhiberent. Postquam tamen à Carolo stirpe Imperium ad Germanos Principes translatum est; Imperatores, nescio cuius, non quidem Priuilegij à Sede Apostolica emanati (quod credulus nimium Gratianus, deceptus à

Sigiberto hac in causa Romanae Ecclesiae infesto hoste, aliquandò concessum, perpetam existimauit, Can. *Adrianus dist. 63.* atque subinde reuocatum. Can. Ego Ludouicus, eadem dist. alijque ipsarum Canonibus insinuate studuit; sed praesertim, quam praetendebant consuetudinis, iure, hanc sibi potestatem arrogarunt; diuisque modis sibi asserere contendunt. Repugnantibus toto nisu, Pontificibus Romanis inter quos omnes acerrimè Greg. VII. libertatem Ecclesiae contra tam funestum ausus, ad extremum vsque, vitæ spiritum, defendit.

4. Hinc Henricus Rex Germaniae, qui nefariis modis à Paschale I. extorserat priuilegium, quo sibi concedebatur ius inueltendi per anulum, & baculum, illi postea expressè renunciauit in Wormatiensi Concilio: cui praerant Labertus Cardinalis Episcopus Ostiensis, & duo alij Cardinales Callisti Papae Legati, anno 1122. Cuius sollemnis renuntiationis hic tenor est, quem legimus ab Wipsergeni memoriae consignatum. Ego Henricus Dei gratia, Romanorum Imperator Augustus, pro amore Dei, & Sanctae Romanae Ecclesiae, & Domini Papae Callisti, & remedio animae meae, dimitto Deo, & Sanctis eius Apostolis Petro, & Paulo, & Sanctae Catholicae Ecclesiae, omnem Inuestituram per Anulum & baculum, & concedo in omnibus Ecclesiis fieri electionem, & liberam consecrationem, Possessionem, & Regalia Reati Petri, quae à principio huius discordiae, vsque ad hodiernum diem, siue tempore Patris mei, siue etiam meo, ablata sunt; quae habeo etiam, Sanctae Romanae Ecclesiae restituo: quae autem non habeo, vt restituantur fideliter adiuuabo. Et do veram pacem Callisto, Sanctae Romanae Ecclesiae, & in quibus, Sanctae Romanae Ecclesiae auxilium postulauerit, fideliter iuuabo. Subsignauerunt Praelati, & Principes Imperij, vt obseruat pius, doctus, & eruditus Andreas Sautlay in *Panoplia Episcopali, lib. 2. Digressiuncula de Inuestituris*, de quibus etiam vide Turcota in *obseruationibus ad Ep. 190. Iuonis Episcopi, Boetium Eponen. de Regalibus n. 217. cum seq. & n. 186. cum seq. & Franciscum Florentium, in lib. 1. Decretal. tit. 6. qui tamen Auctor cautè legendus est; cum sit nimis infensus Romanae Sedi.*

RESOL. VII.

Circa superius dicta quoad Episcoporum electionem Aucthoris iudicium ex sacris Canonibus desumptum breuiter exponitur?

Et notatur, quod hodie solum in Germania Ecclesiae vetus consuetudo seruetur, in quibus Canoniorum Collegium Episcopum nominat, designat, & eligit; electum verò à Pontifice confirmatur?

Et aduertitur, quod lex, & consuetudo antiqua in modum eligendi Episcopos, Romanorum Pontificum auctoritate est abrogata; & ius nominandi, designandi, & offerendi, atque praesentandi Episcopos datum est multis Regibus, eorumdem Romanorum Pontificum nutu & assensu? Ex part. 10. tit. 1. Rel. etiam 7.

§. 1. Itaque circa praesentem difficultatem de priuilegio eligendi Episcopos, assero, Apostolicos, auctoritate accepta à Christo Domino, in sui locum Episcopos elegerunt, & creasse. Nam singulorum idoneos praefecerunt Ecclesiis Pastores, qui in cap. *Quorum vices dist. 68.* dicuntur Apostolorum locum tenere. Deinde verò, primis illis Episcopis, quos creauerunt Apostoli, vita functis; totum ius eligendi, & creandi Episcopos, ad Romanum Pontificem pertinuit.

peritur, tanquam ad successorem Petri, cui data, est à Christo Domino summa potestas in totam Ecclesiam: & hoc est, quod dicitur in cap. Omnes, dist. 21. Omnes, siue Patriarchæ cuiuslibet apicem, siue Metropolitani primatus, aut Episcopatum Cathedras vel Ecclesiarum, siue cuiuslibet ordinis Dignitatem instituit Romana Ecclesia. Sic ibi. At verò primis illis Ecclesiæ temporibus post Apostolos, expresso, vel tacito Romanorum Pontificum consensu, Electiones Episcoporum fiebant. Nam, scientibus, & non repugnantibus, nec aliud statuentibus Romanis Pontificibus, cum iure possent, Clerici cuiusque Ecclesiæ Cathedralis in vnum simul conuenientes, vnum quendam in Episcopum nominabant, designabant, eligebant. In hac potè nominatione, designatione, vel electione, non semper idem mos, & vltus est re- tentus. Aliquando enim Clerus simul & Populus nomi- nabant, designabant, eligebant, & offerrebat capite factus est 7. questione 1. capite Plebs. capite Nofse, capite Episcopos. Litteras dist. 63. Ali- quando Populus quidem petebat ac postulabat Episcopum; Clerus verò eligebat. capite Nulla dist. 62. Aliquando & ipse Populus non solum pete- bat, sed etiam nominabat, & designabat; Clerus verò eligebat. cap. Nulla cit. Aliquando etiam Epi- scopus sibi adiutorem adiecit, quem postea succello- renominavit; vel morti viciniam Episcopum in sui locum successurum designavit. cap. Si Petrus 8. quæst. 1. Aliquando Clerici eligebant, Populus verò nomina- bat; & Principis requirebatur assensus. cap. Quia igitur. cap. Lettis, dist. 63. & cap. Quod sicut de elect. Donec tandem Canonica est Sanctio decretum, vt soli Clerici Episcopum eligerent, Laicis penitus ex- clusis. cap. Nullus. cap. Adrianus. cap. Non est. cap. Non sion. dist. in c. 36. cap. Si deinceps 16. quæst. 7. Et ad extremum, tota Episcopum eligendi facultas, ad Ca- nonicorum Collegium redacta, & deuoluta est, ita vt soli Canonici, exclusis non solum Laicis, sed etiam ceteris Ecclesiæ Clericis, quamvis Beneficia- rii, Episcopum eligerent: quæ Lex, & consuetu- diu in Ecclesia duravit per Germaniam, Galliam, Angliam, Poloniam, Italiam, & Hispaniam. Quæ postea Lex, Romanorum pontificum autoritate est abrogata, & ius nominandi, designandi, offerendi, & presentandi Episcopos, datum est multis Regibus eorundem Romanorum pontificum nutu, & assensu. Vnde nunc Reges Hispaniæ Episcopos nominant, designant, & offerunt Romano pontifici, vt eos in Ecclesiis instituat. De quo iure Regis nostri Hispaniarum circa præsentationem Ecclesiarum suorum Regnorum, inter recentissimos Scriptores, mate- riam late pertractante, vide heu quondam nostrum Barbofam, Episcopum Vgentinum, de Iure Eccle- siæ. lib. 1. cap. 8. num. 74. & seqq. & tres in clytos Profello- tes Salmaticenses Ioannem Solorzanum, de Indiarum Iure, tom. 2. lib. 3. cap. 4. num. 31. & seqq. Valboam de Magroueio, in c. Cum Ecclesia Sutrina de causa possessi & propriet. num. 33. & seqq. Alphonsum de Escobar Loaila, de Pontificia, & Regia Iurisdictione cap. 8. num. 7. & seqq. quibus adde Petrum Gonzalez Salze- do, de lege Politica, lib. 2. cap. 11. n. 24. & seqq. cum amicissimo, & eruditissimo Domino D. Laurentio Ramirez de Prado, in notis ad Chron. Luispran. n. 99. quem angor ad manus meas non peruenisse; multa enim ex ipso didicissem.

2. Ex his non deseram obseruare, falsam esse Ioan. Ignei in lege Necessarios. §. Non alius n. 336. ff. Ad Sitanianum doctrinam, quam sequutus est Ioan- nes Ferraldus In Tractatu de Insignibus Regum Fran- ciæ IX. Iure, vbi probare nititur, Reges Hispaniæ ius presentandi Episcopos, habuisse ratione concessio- nis Carolo Magno, Gallicano Regi, facta: nam

Tom. IX.

per centum viginti annos, antequam Carolus Ma- gnus in rebus humanis esset, nostris Hispaniæ Re- gibus competeat; vt ex Couarruuias, Peréz, & Sal- zedo, probat Mauritius de Alzedo, de præcellenti Episcopatus dignitate, p. 1. cap. 3. num. 9. Nota verò, quod hodie solum in Germania Ecclesiis vetus con- suetudo seruatur: in quibus Canonicorum Colle- gium Episcopum nominat, designat, & eligit; ele- ctus verò à Pontifice confirmatur. Ita Azorius p. 2. lib. 3. c. 28. q. 1. Germonius de Sacri. Immun. lib. 3. c. 12. num. 40. cum aliis.

RESOL. VIII.

Breuis digressio contra responsum falso, vt puo, adscri- ptum aliquibus Doctores Sorbonicis, in qua descri- buntur sex diuersa tempora, in quibus concessa sunt diuersis personis, & statibus electiones Episcoporum, Abbatum & prioratum. Ex part. 10. tract. 1. Ref. etiam 8.

§. 1. Nouissimè terebatur manibus aliquorum, hic Roma: quidam libellus typis impressus, cui titulus hic erat. Responsum præcipuorū Docto- rum Parisiensis Academia Sorbonicæ, Pontentissi- mo Portugalliæ Regno. In quo Auctor, professione Calvinista, vt credo, firmat, electionem Episco- porum olim Diuina autoritate spectasse ad Populum; & postea ius illud fuisse trãslatum in Principes, quo- rum consensu Pontifices tale ius postea sibi acqui- siverunt. Probat hoc ex verbis S. Cypriani, Epist. 68. in illis verbis. propter quod de traditione Diuina, &c. Et postea coaceruat quamplura loca Veterum Pa- trum, & Conciliorum, desumpta ex Republica M. Antonij de Dominis. Sed hæc fuit hæresis Caluini, qui locum Cypriani adducit: & ad illum responde. Pamelius ibidem, in Amorat. Duuallius de potest. Pontificis, p. 3. quæst. 6. Azorius, p. 2. lib. 3. cap. 28. quæst. 4. Bellarminus, lib. 1. de Clericis, cap. 7. Val- quez in 3. p. tom. 3. disputat. 244. cap. 5. num. 53. & alij communiter. Nam cum, ait Cyprianus id de Diuina autoritate descendere; per autoritatē Diui- nam non intelligit præceptum, seu ius diuinum; sed exemplum ex Sacra scriptura depromptum: instar cuius, inquit Cyprianus, fieri debere Electionem nostrorum Ministrorum coram Populo, & ipso etiam consentiente: dicit enim Episcopum esse eligendum coram Populo sicut legimus. num. 20. electum fuisse Eleazar Actor. 1. Matthiam, & septem Diaconos. Actor. 6.

2. Ad alias verò autoritates Patrum, ab Anony- mo adductas, responderi indiuidualiter Cœffereau, & Bouerius contra Rempublicam M. Antonij de Dominis, lib. 3. c. 3. per totum: ad illos, & non pigebit: Ego verò, ex superius dictis, paucis verbis ad omnes illas Patru auctoritates respondeo. Dico igitur cum Bonacina tr. de Summo Pontif. q. 1. punct. 1. n. 10. & aliis, Laicos numquam electioni interfuisse, vt verè, & propriè eligerent, modò loquamur de Electione propriè ac- cepta, non verò de facta per vsurpationem: nam ipsis interdicta erat electio in Concilio Laodiceno I. in Concilio Martini Papæ, in Nicæno XI. & in octa- uo generali Constantinopolitano. Populus enim ele- ctioni assistebar, non ad verè, & propriè eligen- dum; sed ad petendum, ad proponendum, ad testi- monium ferendum de vita, & motibus eligendi, ac denique ad præstandum consensum. Et licet ali- cubi habeatur elegisse, nihilominus non verè, pro- priè, & potèntiè elegit, cum electio sit actio Eccle- siastica competens Ecclesiasticis personis: sed negati- uè, quatenus non impedièbat electionem suo

Qq testimonio,